

Vammaispalveluiden talouden ohjausryhmä

Loppuraportti
Aluehallitus 26.5.2026

Talouden ohjausryhmän kokoonpano

- Kati Kallimo, toimialajohtaja, Sosiaali- ja terveystaloudet, puheenjohtaja
- Tuija Koivisto, vastuualuejohtaja, Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut
- Marena Paahto, sosiaalihuollon johtaja
- Päivi Junnilainen, palvelujohtaja, Vammaispalvelut
- Ulla Kuittu, palvelujohtaja, Aikuisten sosiaalipalvelut
- Elina Hienola, palvelupäällikkö, Vammaissosiaalityö
- Piritta Huttunen, palvelupäällikkö, Lastensuojelun sijais- ja jälkihuollon palvelut
- Lasse Leppä, toimialajohtaja, Konsernipalvelut
- Niina Kuronen, laskentapäällikkö, Talouspalvelut
- Sari Hytönen, controller, Talouspalvelut, syyskuusta 2025 lähtien Kirsi Hattukangas, controller, Talouspalvelut
- Tiina Koponen, erityisavustaja, Sosiaali- ja terveystaloudet
- Jenni Laiho, hallintopalvelupäällikkö, sihteeri, vaihtuva sihteeri syyskuusta 2025 lähtien
- Lisäksi tarvittaessa kutsuttavana asiantuntijana Jaana Viemerö, erityisasiantuntija Hyvil Oy

Ohjausryhmän toiminta vuoden 2025 aikana

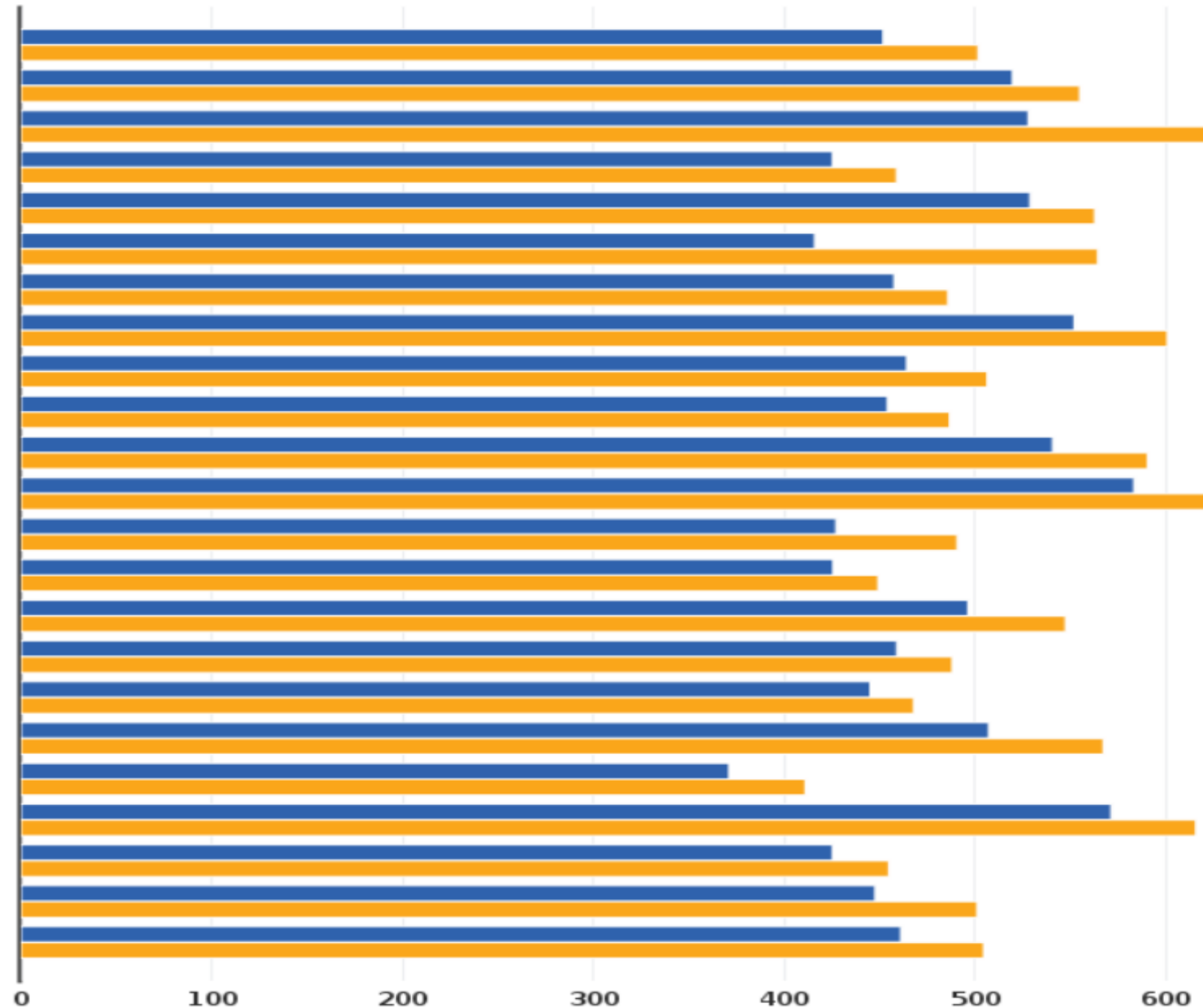
- Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2025 aikana 11 kertaa; 26.2., 14.3., 28.3., 11.4., 9.5., 23.5., 14.8., 12.9., 9.10., 7.11. ja 4.12.2025. Lisäksi ohjausryhmä kokoontui 12.1.2026 koostamaan vuoden työskentelyn yhteenvetoa.
- Ohjausryhmän kokouksissa on raportoitu talouden tilanne sekä sopeuttamistoimenpiteiden eteneminen.
- Ohjausryhmän ohjauksen perusteella osalle alkuperäisistä sopeuttamistoimenpiteistä laadittiin korvaavat toimenpiteet, yhteensä 1 911 M€.
- Ohjausryhmän toimeksiannosta on koottu laaja selvitys yksittäisillä maksusitoumuksilla olevien asiakkaiden kokonaiskuvasta/määrästä/sopimuksista/valvonnasta/päätöksistä/hinnoittelusta sekä puitesopimusten tilanteesta. Tarkasteltiin asiakkuuksien johtamista ja hallintaa.
- Ohjausryhmälle valmisteltiin kattava vammaispalveluiden asiakaspäätösten ja laskutuksen prosessi.
- Ohjausryhmälle esiteltiin myös ehdotus toimintamalliksi monialaisten palveluiden ohjausryhmän perustamisesta. Ohjausryhmä perustettiin loppuvuodesta 2025 ja palvelut ovat sitoutuneet siihen hyvin.
- Osana ohjausryhmän työskentelyä toteutettiin kysely vammaissosiaalityöhön asiakastyötä tekevien tuen tarpeista päätöksenteossa ja talouden asioissa. Kysely toteutettiin myös lastensuojeluun ja ikääntyneiden palveluihin.
- Ohjausryhmän toiminnan päättyessä muodostettiin talouden ohjauksen jatkotoimenpiteet vuodelle 2026.

Tunnistetut keskeiset haasteet talouden ja toiminnan yhteensovittamisessa

- Aiempien kunta-aikaisten asiakaskohtaisten päätösten saattaminen kaikilta osin vammaispalvelulakia vastaaviksi, palveluiden myöntämisen perusteet vaihtelivat kuntakohtaisesti.
- Vammaissosiaalityön pieni henkilöstömäärä suhteessa suureen asiakasmäärään haastaa kaikkien toimien toimeenpanoa. Palvelutarpeen arvioinnit, palveluihin tehtävät muutokset ja asiakaspäätökset vaativat aina sosiaalityön arvioinnin.
- Asiakkaille jo myönnettyjen vammaispalveluiden muuttaminen on oikeudellisesti haastavaa/hidasta.
- Uuden vammaispalvelulain kolmen vuoden siirtymäaika (1.1.2025-31.12.2027) hidastaa palveluiden saattamista uutta lakia vastaavaksi ja siirtymää ensisijaisen lainsäädännön piiriin.
- Asiakasmäärän kasvu henkilökohtaisen avun ja liikkumisen tuen palveluissa
- Palveluiden peittävyys suhteessa muuhun maahan
- Nettokäyttökustannusten kasvu
- Mikäli ensisijaisen lainsäädännön palvelut eivät ole riittäviä tai niitä ei ole riittävästi alueella, asiakkaita ohjautuu vammaispalveluihin
- Ostopalveluiden suuri osuus verrattuna omaan palvelutuotantoon asumisen palveluissa
- Kevyempien asumismuotojen vähäisyys (yhteisöllinen ja tukiasuminen)

Vammaisten sosiaalipalveluiden nettokäyttökustannukset euro/asukas (vuosi 2023 464€, vuosi 2024 506€)

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Helsingin kaupunki
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Satakunnan hyvinvointialue
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Manner-Suomi

Yhteenveto vuoden 2025 sopeuttamistoimenpiteistä

- Sopeuttamistoimenpiteitä oli yhteensä 3 956 000€ ja toteuma oli 3 765 000€.
- Vammaispalveluiden sopeuttamistoimenpiteet vuodelle 2025 toteutuivat pääpiirteittäin, paitsi vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyvä tavoite, jossa ostopalveluita ei saatu vähenemään, koska sopimusneuvottelut kuntien kanssa ovat kesken.
- Tuottojen lisäys oli 1,2 M€, pääosin vuokratuottoja.
- Henkilökohtaisen avun tavoite (siirtyminen edullisimpaan kilpailutettuun vaihtoehtoon) toteutui huomattavasti yli tavoitteen, kokonaissäästö 1 279 000€
 - Ennakoitua suurempi säästökertymä oli korvaavana toimenpiteenä sekä työosuurahojen että päivätoiminnassa siirtymä ostopalveluista omaan tuotantoon -sopeuttamistoimenpiteisiin
- Sopeuttamistoimenpiteiden vaikutukset vammaispalveluiden oman palvelutuotannon talouteen olivat positiivisia
 - Henkilöstömenoissa saavutettiin säästöjä ja kuljetuskustannukset pieneivät
- Henkilökohtaiseen apuun liittyvät molemmat sopeuttamistoimenpiteet toteutuivat, mutta ostopalveluiden talouden toteumaa vuodelta 2025 heikensi asiakasmäärän kasvu henkilökohtaisen avun palvelussa.

Monialaisten palveluiden ohjausryhmä

- Toiminta mahdollistuu ja se perustuu lakiin sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä
 - 41 § Tietojohtaminen, lupaa asiakkaalta ei tarvita
 - Mitään yksilöiviä henkilötietoja (nimi, osoite, henkilötunnus, puhelinnumero, sähköpostiosoite, valokuvat, IP-osoitteet) ei käytetä
- Kokoonnotukset noin kerran kuukaudessa
- Ohjausryhmän puheenjohtajisto ja sihteeri
 - Sosiaalihuollon johtaja Marena Paahto, vs. johtajaylihoitaja Tytti Ervasti ja johtajaylilääkäri Kati Kinnunen, varalla hallintoylilääkäri Sari Kemppainen, hallintosihteeri Minna Harju
- Ohjausryhmän jäsenet
 - Palvelujohtajat: vammaispalvelut Päivi Junnilainen, lasten ja nuorten palvelut Virve Hongisto, lastensuojelu Maria Lehtinen, aikuisten sosiaalipalvelut Ulla Kuittu, ikääntyneiden asiakasohjaus ja keskitetyt palvelut Mirja Ahoniemi, ikääntyneiden koti- ja asumispalvelut Maarit Raappana, terveydenhuollon palveluiden palvelujohtajat Ilkka Käsmä, Kati Kyrölä, Anne Pihl, Afra Prokki. Oikeudellista palveluista nimetty jäsen tai kiertävä jäsen
- Ohjausryhmä arvioi mistä ja miten järjestettynä asiakas saa parhaan mahdollisen avun ja palvelun tilanteeseensa ja kehittää toimintaa siten, että linjatusta yksilöä koskevasta toimintatavasta muodostuu koko hyvinvointialueen toimintatapa.
- 20.9.2016 **Tavoitteet:** palvelut ja hoito oikea-aikaistuu ja –paikkaistuu, päällekkäinen arviointi vähenee sekä kokonaistaloudellisuus paranee ja kustannukset vähenevät

Yhteenveto asiakastyötä tekeville tehdyn kyselyn tuloksista ja tehdyt toimenpiteet

- Toive kirjallisista ja lainmukaisista ohjeista päätöksenteon tueksi
 - Kirjallisia ohjeistuksia lisätty, mm. henkilökohtaisen avun työohje
 - Palvelukohtaisten tiimien kokoontumiset säännöllisiksi, tuki päätöksenteolle tiimistä
 - Intro-perehdytysohjelma otetaan käyttöön
 - RAI-arviointia pilotoidaan palvelutarpeen arvioinnissa
- Järjestelmäpohjainen kustannusseuranta exceleiden tilalle
 - Yksi yhteinen asiakastietojärjestelmä (LC Sosiaalihuolto) käyttöön maaliskuussa 2026, ratkaisee asian osittain
- Oman palvelutuotannon kehittäminen
 - Päivätoiminnan kehittäminen vastaanottamaan asiakkaita ostopalveluista
 - Oman tuotannon palveluvastaavat osallistuvat asiakasohjaustiimeihin
- Substanssiosaamista esihenkilöille
 - Tiimityötä kehitetty ja muutettu joulukuussa 2025, näin saadaan vahvempi esihenkilöiden substanssituki työlle
- Yhteistyö eri palvelualueiden välillä
 - Liikkumisen tuen tiimin kehittäminen ja toiminnan aloittaminen huhtikuussa 2026
 - Sosiaalihuoltolain mukaisen asumisen palvelut ja tukitoimet käydään läpi ikääntyneiden ja aikuisten sosiaalipalveluiden kanssa
 - Monialaisten palveluiden ohjausryhmän käynnistäminen ja sen antama tuki asiakastyötä tekeville työntekijöille

Vammaispalveluiden talouden ohjaukseen sovitut ja toteutettavat jatkotoimenpiteet ja seurattavat sopeuttamistoimenpiteet vuodelle 2026

- Palveluiden peittävyden pienentäminen, asiakasmäärän kasvun taittaminen (henkilökohtainen apu)
- Ostopalveluiden kustannusten hillitseminen (asumisen palvelut, kuljetuspalvelut)
- Oman palvelutuotannon yksikkökustannusten seuranta ja tavoitetaso määrittely, työn tuottavuuden lisääminen
- Suorahankintojen vähentäminen ja sopimusten läpikäyminen
 - Tarvittavilta osin hankintamenettelyiden toteuttaminen, mm. esteettömän asumisen tuki
- Vammaispalveluiden toimenpidekortit vuodelle 2026
 - Henkilöstötoimenpiteet
 - Päivätoiminnan henkilöstörakenteen muutos
 - Henkilöstöressurssin käytön tehostaminen päivätoiminnassa ja asumisessa
 - Hankintasopimukset ja ostojen vähentäminen
 - Ryhmäkuljetuskustannusten säästö
 - Päivätoiminnan ostopalveluiden vähentäminen siirtymällä omaan palvelutuotantoon
 - Toimintamallien ja –prosessien uudistaminen
 - Työosuusrahojen kohdentaminen avotyössä oleville asiakkaille
 - Vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan ostopalvelun vähentäminen
 - Henkilökohtaisen avun peittävyys maan keskimääräiselle tasolle
- Arviointimenettelyssä sovitut toimenpiteet
 - Yleislakien ensisijaisuus suhteessa erityislakiin
 - Palvelurakenteen keventäminen ja palveluiden peittävyys

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyväarkikaikille